

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אסף זגורי

מבקשת האם
ע"י ב"כ עוה"ד שי בליטי

נגד

משיב האב
ע"י ב"כ עוה"ד יעקב מור יוסף

בעניין הילדים הקטינים:
פלונית ילידת 4/5/2009
פלוני יליד 16/6/2011
אלמונית ילידת 29/8/2014
ע"י האפו"ט' לדין זיו זהבה יאיר

פסק דין

1

כבוד השופט זגורי באמירות חשובות מאוד לנושא הניכור ההורי!

הלוואי וכל עו"ד בתחום, כל עו"סית, וכל שופט משפחה יקראו פסק דין חשוב זה.

פסק דין מרשים שניכר בו כי השופט מכיר היטב את המאטריה, השפה, המושגים, ואת התהוותו של ניכור הורי חריף הכולל התמודדות קשה מול הורים מתנגדים ופורעי חוק.

כבוד השופט זגורי, שכיהן שנים רבות כשופט משפחה, מביא למחוזי נצרת רוח מקצועית חשובה, היודעת מקרוב מהם הפרמטרים להתהוות ניכור הורי, כיצד יש לעצרו, לטפל בו, מהם הצעדים הנדרשים כדי להגן על קטינים ובעיקר איזו רוח תקיפה צריכה לנשב בתוך בימ"ש קמא מול מצבים של שימוש לרעה וסיכון של ילדים בידי הוריהם.

2

על הפרק: בקשת רשות ערעור על החלטת כב' השופטת ורד רינקטי-רוסהר (גם פסק דין זה לא

3

פורסם.) (בית המשפט לענייני משפחה בטבריה) בתלה"מ 56127-06-20 ו- 1706-06-20 מיום

4

31/8/22 המורה על העברת הילדים הקטינים לאחריות בלעדית של האב והותרתם במסגרות

5

החינוך הקיימות. במקביל עותרת המבקשת לעיכוב ביצוע של ההחלטה.

6

7

8

העובדות הרלבנטיות:

1. המבקשת והמשיב הינם בני זוג שנישאו ביום 14/8/2008 ומצויים בהליך פרידה וגירושין

9

עצים ביותר מזה כ-3 שנים (להלן יכוננו גם "האם", ו"האב").

10

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1
- 2 .2 לצדדים **3 ילדים משותפים** שפרטיהם בכותרת (להלן "הילדים"). בנוסף לקטינים אלו,
3 למבקשת בת נוספת מנישואין קודמים שהיא בגירה כיום, ברם הצדדים גידלו אותה יחד
4 מאז הייתה תינוקת בגיל שנה וחצי.
- 5
- 6 .3 הצדדים חיו מעבר לים ושבנו לגור ארצה בסוף שנת 2017 בקיבוץ *** שם גרה משפחתו
7 המורחבת של המשיב.
- 8
- 9 .4 בשלהי שנת 2019 בעקבות מריבה בין בני הזוג עזב האב את דירת המגורים המשותפת
10 והוגשה בקשת יישוב סכסוך. ככל הנראה, בשלב מסוים האב שב לדירת המגורים אך שוב
11 נפרדו הצדדים והפעם באופן סופי במאי 2020. יש לציין כי כיום האב מתגורר בקיבוץ ***
12 והאם מתגוררת בקיבוץ *** **המרוחק כחצי שעה ממקום מגורי האב. יפה. רושמים לנו**
13 **שמדובר בקיבוצים שונים ומה המרחק ביניהם. כך ראוי! אני מציינ זאת כי לאחרונה קראתי**
14 **מספר פסקי דין בו זה לא נרשם.**
- 15
- 16 .5 בתחילת 2020 הגיש האב תביעה למשמורת הילדים בתלה"מ 52771-01-20, האם התנגדה
17 לתביעה ועתרה מצדה להתיר את שינוי מקום המגורים של הילדים כך שיעברו להתגורר
18 **עמה ברמת גן. התביעה נמחקה בשל תקופת עיכוב ההליכים מושא הליך י"ס ולאחר מכן**
19 **הוגש התביעה בתלה"מ 56127-06-20 וכן בתלה"מ 1706-06-20.**
- 20
- 21 .6 במסגרת הליכים אלה, מינה בימ"ש קמא עו"ס לסדרי דין, מינה מומחה מתחום
22 הפסיכולוגיה, מינה פסיכיאטר להערכת מסוכנות של האם, מינה אפטרופוס לדין עבור
23 הילדים, קיים 4 דיונים, נתן 82 החלטות, **קיבל כ-30 דיווחים מגורמי המקצוע** השונים
24 **(חלקם חסויים) והוא טרם סיים מלאכתו בבירור הטענות. ניתן לראות עד כמה תיק סכסוך**
25 **גירושין מורכב מעסיק את אנשי המקצוע ומערכת המשפט, לכן שוו בנפשכם עד כמה הילדים**
26 **במשפחה זו ואחרות 'מועסקים' בסכסוך ללא הרף וללא הגנה עליהם. עצוב ומכאיב.**
- 27
- 28 **ההחלטה מושא בקשת רשות הערעור:**
- 29
- 30 .7 ביום 31/7/22 הגישה האם בקשה דחופה להעברת הילדים למסגרת חינוכית שונה מזו בה
31 הם מתחנכים כעת.
- 32

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 8. ביום 1/8/22 ניתנה החלטת בית משפט קמא הקובעת את הבקשה לשינוי מסגרת חינוך
2 וסוגיית המלצות גורמי הטיפול, לדיון במהלך הפגרה ביום 24/8/22.
- 3
4 9. ביום 4/8/22 ביקשו גורמי הטיפול ארכה בעניין מתן המלצתם ביחס לשינוי מוסדות
5 הלימוד של הילדים כך שזו תוגש במהלך חודש ספטמבר 2022.
- 6
7 10. ביום 11/8/22 ונוכח הודעת גורמי טיפול, כי לא יוכלו ליתן המלצה לפני תחילת שנת
8 הלימודים קבע בימ"ש קמא כי בשעה שמדובר בסוגיה הקשורה קשר הדוק ביתר הסוגיות
9 וההמלצות העומדות על הפרק, יודיעו הצדדים אם מוסכם עליהם לדחות הדיון לתחילת
10 חודש ספטמבר 2022. המבקשת התנגדה לכך וביום 18/8/22 נקבע, כי הדיון יישאר על כנו
11 והעו"ס יתייצבו לדיון.
- 12
13 11. ביום 24/8/22 התקיים דיון ארוך וממצה (בשים לב להיקף הפרוטוקול ותוכנו) במעמד
14 הצדדים, אפו"ט' לדן ועו"ס לסדרי דין ומנהלת אגף ייעוץ בלשכת הרווחה. במסגרת דיון
15 זה העלו הצדדים כל טענותיהם וכך גם גורמי הטיפול.
- 16
17 12. הדיון נערך לאחר שהוגשה חוות דעת "למסוגלות הורית" של מכון תכלת, חוות דעת
18 פסיכיאטרית של דר' עמיקם טל וכן דיווח סוציאלי של העו"ס לסדרי דין מיום 23/6/22
19 אשר תכלל את הממצאים של אנשי המקצוע והחלטות וועדות תכנון טיפול **והמליץ**
20 **להורות על שינוי בזמני שהות של הילדים באופן שישוהו בביתו של האב רוב מוחלט של**
21 **הזמן והמפגשים והקשר עם האם יועברו לפיקוח במרכז קשר עד אשר תטפל בעצמה**
22 **בהתאם להמלצות גורמי המקצוע ולא יישקף סיכון לילדים.** יש לציין כי במקור ההמלצה
23 הייתה "מרוככת יותר". העו"ס בחנה 2 המלצות אפשריות: האחת, העברת הילדים לאב
24 באופן מיידי עם העברת מפגשים בין הילדים לבין האם במרכז הקשר. השנייה, צמצום
25 הדרגתי של הקשר של הילדים עם האם (תשהה עמם באמצע השבוע ביום ג' למספר שעות
26 ובסופ"ש לסירוגין עם לינה). **העו"ס המליצה על החלופה השנייה כדי שלא ייגרם זעזוע**
27 **לילדים כתוצאה מניתוקם מהאם. עוד אציין כי העו"ס כתבה בהמלצותיה בדיווח האמור**
28 **כי "האם מסכנת את ילדיה באופן רגשי. מפעילה עליהם מניפולציות רגשיות קשות**
29 **ביותר אף ללא מילים, מספיק מבט" (עמ' 3 פסקה ראשונה).**
- 30
31 13. ביום 31/8/22 ניתנה החלטה מפורטת, מנומקת ויסודית של בית משפט קמא שעיקריה
32 היו כדלהלן:
- 33 13.1. אמנם הקטינים לא נשמעו על ידי בית משפט קמא, יחידת הסיוע ו/או אפו"ט' לדן
34 במהלך 5 החודשים שקדמו לדיון, ברם הדבר נתון לשיקול דעת בימ"ש קמא

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 והוא מוצא לנכון לקבל ההחלטה ללא שמיעתם, שכן הדבר אינו לטובתם ואף
2 עלול להזיק להם הרבה יותר מאשר להועיל להם ולהכרעה השיפוטית. לבימ"ש
3 יש שיקול דעת האם לשמוע את הקטין ובאם לאו על פי שיקוליו המקצועיים, ברגע
4 שישנו זיהוי כי הילדים הנם ילדים מנוכרים במצב קשה, הרי שהשמעת קולם אף
5 מסוכנת להם היות והיא מגבירה את העוינות הפומבית ומאפשרת להם כוח
6 גרנדיוזי וקהל שמעצימים את כוחם הגדול ממילא. בימ"ש קמא הוסיף כי
7 הקטינים מצויים מאז ראשיתם של ההליכים באינטראקציה עם גורמי טיפול
8 ואבחון רבים ובעלי תפקיד הנוטלים חלק בעניינם במסגרת ההליכים המשפטיים,
9 בהם הפסיכולוג מר דניאל איתן עורך האבחונים, יועצת בית הספר, עו"ס לסדרי
10 דין, אפו' לדין ומטפלות שונות. לכן מפגש נוסף בשלב זה בכל דרך (שמיעה
11 ביח"ס, שמיעה על ידי שופטת או אפוטי' לדין) צפוי להעמיס עליהם רגשית. נימוק
12 אחר בבסיס קביעה התבסס על האבחונים שנערכו לקטינים בהם צוין שהם
13 מצויים בשליטה מוחלטת של האם ואינם עושים דבר ללא אישורה שליטה
14 פסיכולוגית מלאה שהנה שוות ערך להתעללות בקטין. עוד צוין שהאם מפעילה
15 עליהם לחצים קשים, מניפולציות רגשיות ושהקטינים אינם מספרים דברים כי
16 "אסור להם". על כן סבר בימ"ש קמא כי שמיעת הילדים בעיתוי הנוכחי תגרום
17 נזק של ממש לקטינים בשל הלחץ שעלול להיות מופעל עליהם מצידה של האם
18 וקיים ספק ביחס לאותנטיות המענה שיתקבל מהקטינים, אם בכלל יתקבל כזה,
19 בשאלות שעל הפרק.
20 13.2. לעניין צמצום זמני שהות והעברת הילדים לאחריות הורית מלאה של האב
21 הסתמך בימ"ש קמא על חוות דעת הפסיכיאטר, אבחון מסוגלות הורית, עמדת
22 גורמי הטיפול והמלצת האפוטי' לדין, כאשר כל אלה למעשה הובילו למסקנה
23 אחת בלתי נמנעת כי האם מסכנת סיכון רגשי את הילדים באמצעות הפעלת
24 מניפולציות רגשיות קשות ביותר עליהם, שולטת בהם לחלוטין, מצבה הנפשי
25 אינו יציב, היא סובלת מהפרעות חשיבה, חיבלה בקשר שלהם עם האב ומהווה
26 גורם עיקרי לכך שמצבם הרגשי של הילדים אינו טוב ואף מנעה מהם להיות
27 מטופלים תקופה ארוכה וכל אלה מצדיקים צמצום זמני השהות של הקטינים
28 עם האם כבר עתה ועד להחלטה אחרת. אם נסתכל היטב בתיאור של ילדים החיים
29 תחת כתות נראה את אותם הסמפטומים. נקודה למחשבה בעקבות הפרסום על
30 הכת במקסיקו...כן נקבע כי מדובר בסעד זמני בלבד שניתן לבססו על כלל
31 הממצאים והחומר שבפני בימ"ש קמא גם ללא ממצאי מסוגלות הורית שנטושים
32 במחלוקת בין הצדדים.
33

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

13.3. נקבע כי התרשמות המאבחן הפסיכולוג, נמצאת בהלימה להתרשמות האפו' לדין
והעו"ס לסדרי דין ובדיווחים הרבים שהונחו לפני בימ"ש קמא. בדיווחים אלו
בוטא חשש להתפתחותם התקינה של הקטינים כאשר הם מצויים בתוך
הקונפליקט העוצמתי בין הוריהם (כשלי תקשורת, האשמות הדדיות מעורבות
משטרה, אי קיום הסדרי/זמני השהות והעברת מסרים מנכרים מצד האם)
ודאגה עמוקה למצבם הרגשי. בימ"ש קמא הפנה לתסקיר מיום 30/8/20, דיווחי
עו"ס מיום 14/10/21 ומיום 4/10/21. **כן הסתמך בימ"ש קמא על ההערכה**
הפסיכיאטרית שנערכה לאם והמלמדת על המצוקה הקשה בה היא שרויה,
קשייה הנפשיים, חשדנותה וסירובה לקבל סיוע וטיפול. מדובר באשה הסובלת
ממצב פסיכופתולוגי קשה ועמוק עם סיכון להגעה למצבים פסיכוטיים
ולתנהלות בלתי שקולה, אימפולסיבית ובלתי רציונלית ללא יכולת שקילה
מוקדמת של תגובותיה למציאות. **הדבר העצוב הוא שנראה שהאם זקוקה לעזרה**
עבור עצמה, אולם היא מסרבת לכך. הורים במצבים קשים אלו מחמירים את מצבם
במו ידיהם וגורמים למערכת המשפט לצמצם את האוטונומיה ההורית שלהם על
מנת להגן על הילדים. חבל. מוסיף בימ"ש קמא כי ממצאים אלה עלו עם
התנהגות האם לאחר האבחונים עת סירבה לבצע שיחת סיכום, לא דיווחה על
איזו המלצה טיפולית היא מסכימה ולא קידמה דבר בעניין הטיפול בילדים מאז
כינוס ועדת תכנון טיפול מיום 16/6/22 כמו גם התנהלות שיטתית מטעמה
המלווה בעיכובים ואי שיתוף פעולה עם גורמי טיפול בעניין השלמת ההערכה
הפסיכיאטרית וטיפול בילדים.

13.4. עוד צוין כי **צמצום זמני שהות עם האם אינו שינוי משמעותי שכן הילדים שוהים**
פרקי זמן משמעותיים עם האב מזה תקופה ארוכה ומדובר במקום המוכר להם.

13.5. בימ"ש קמא לא מצא לנכון להורות על שינוי מסגרת חינוכית של הילדים בשלב
זה שכן הטענות לפגיעה בפלוגנית היו במסגרת בלתי פורמלית ולא בבית הספר
והטיעון השני של קרבה של הילדים מבחינת המוסד החינוכי למקום מגורי האם
אינה רלבנטית בשים לב להעברת האחריות ההורית לאב ועל כן גם אין בהילות.

13.6. התובענות נקבעות לשיבת הוכחות וניתנו הוראות לעניין שאלות הבהרה
למומחה.

14. בקשת עיון מחדש שהוגשה מיד עם מתן ההחלטה נדחתה ביום 1/9/22.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

15. בו ביום (1/9/22) הגיש האב בקשה בהולה להעביר הילדים לאלתר לשהות ואחריות מלאה עמו תוך צמצום זמני שהות של הילדים עם האם כך שיתקיימו רק תחת פיקוח. זאת בשעה שהילדים לא הוכנו לפתיחת שנת הלימודים, פספסו את היום הראשון לפתיחת שנת הלימודים והם הגבירו התנגדותם לקשר עם האב וסירבו ללכת אליו.
16. במקביל ובשים לב לאמור, נקבעה ישיבת דחופה של גורמי הטיפול ליום 4/9/22 על מנת לדון במצב הילדים ובדרכי הטיפול נוכח הנסיבות והחלטת בית משפט קמא.
17. ביום 5/9/22 ניתנה לפיכך החלטה נוספת שלמעשה אימצה ההמלצה המחמירה יותר של העו"ס לסדרי דין להעברת הילדים לאלתר לאב והגבלת הקשר של הילדים עם האם כך שיהיה תחת פיקוח. בימ"ש פעל מהר! יופי.
- טענות האם בבקשת רשות הערעור:**
18. הלכה למעשה חזרה האם בבקשת רשות הערעור בדיוק על אותן טענות שהעלתה בפני בימ"ש קמא. ניתן לסכם טענותיה כדלהלן:
- 18.1. האם טוענת כי אין כל אינדיקציה למסוכנות מצדה כלפי הילדים וכי הדבר אינו עולה מחוות דעת הפסיכיאטר. ללא מסוכנות מיידית, אין הצדקה לנקיטת סעד זמני ומיידית המרחיק את האם מילדיה וקובע הסדרי שהות אך בפיקוח.
- 18.2. לא ניתן להסתמך על חוות דעת המומחה בתחום הפסיכולוגיה שמונה על ידי בימ"ש קמא, שכן מדובר במתמחה בפסיכולוגיה ולא במומחה והמכון אינו מוכר על ידי משרד הבריאות כמכון המתמחה בפסיכולוגיה קלינית וכי חוות הדעת אינה מנומקת ומפורטת דיה. בימ"ש קמא נדרש למסקנות המומחה עוד לפני שנדונה בקשת פסלות חוות הדעת.
- 18.3. לא העו"ס ולא האפו"ט לדין נפגשו עם הילדים ואין ברשותן בסיס ראייתי שעל יסודו ניתן היה לקבוע כי מדובר בניכור הורי.
- 18.4. אי שמיעת הילדים פוגעת בזכות חוקתית שלהם להישמע בהליך המשפטי ויש לתקן העיוות באמצעות שמיעת הילדים על ידי ערכאת הערעור, מה גם שהשמיעה רלבנטית לעמדת הילדים ביחס למסגרת הבית ספרית שהם עצמם מבקשים להיות בה.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1
2 18.5. מאזן הנוחות מצדיק עיכוב ביצוע וקבלת רשות הערעור ואי ביצוע ההחלטה
3 שלמעשה יש בה הענשה של הילדים.
4
5 **תגובת האב לבקשות האם:**
6
7 19. האב מתנגד לבקשת עיכוב הביצוע ורשות ערעור ומבקש להותיר החלטת בימ"ש קמא על
8 כנה. עיקר טענותיו היו אלה:
9
10 19.1. הליך ההוכחות בבית משפט קמא טרם החל ואף טרם חלף המועד למסירת
11 תגובות המומחה בתחום הפסיכולוגיה לשאלות ההבהרה שהועברו אליו ויש
12 למצות ההליך בבית משפט קמא.
13
14 19.2. האם עצמה אינה חולקת על מסקנות הפסיכיאטר ומחווה דעתו עולה כי הוא
15 רואה עין בעין עם המומחה בתחום הפסיכולוגיה בעניין מורכבותה האישיותית.
16 מניתוח הפסיכיאטר והערכתו את קווי האישיות וההפרעות מהם סובלת האם,
17 בשילוב ההליך העצים בין בני הזוג נובעת המסוכנות המיידית לילדים.
18
19 19.3. לפני ההחלטה היו המלצות טיפוליות בילדים והאם לא שיתפה פעולה עם
20 המלצות אלו. גם לאחר ההחלטה מושא הערעור לא השלימה עמה האם, לא
21 החלה בטיפול ולא אפשרה לילדים לעבור לאביהם.
22
23 19.4. בית משפט קמא קיבל החלטה מושכלת על בסיס היכרותו הממושכת עם
24 הצדדים, על יסוד חוות דעת ודיווחים רבים ואין כל פגם בהחלטתו. יש ליתן
25 משקל לעמדת יועצת בית הספר ואנשי החינוך המכירים את הילדים ופוגשים
26 אותם על בסיס יומיומי.
27
28 19.5. האם היא אם מנכרת. היא גרמה לבת מנישואין קודמים שלא להיות בקשר עם
29 אביה הביולוגי. היא שולטת בילדים ואלה נמצאים בשבי, כאשר הם עמה.
30
31 19.6. הטענות כנגד מוסדות החינוך חסרות בסיס, שכן הפגיעה החברתית והפיסית
32 בקטינה נעשתה בפעילות במסגרת חוץ בית ספרית (חינוך בלתי פורמלי), ביחס
33 לבן המסיים כיתה ח', הרי הוא אמור לסיים כיתה ח' בבית הספר הנוכחי שם כל
חבריו עמם למד מאז בית הספר היסודי.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1

2 19.7. האם מערערת על כל קביעה, החלטה או דעה שאינה לרוחה, החל מגורמי טיפול,

3 דרך מומחה וכלה בבית משפט קמא ומדובר בבקשת רשות ערעור שלישית תוך

4 שנתיים.

5

6

עמדת האפו"ט לדין:

7

8 20. האפו"ט לדין סבורה אף היא כי דין בקשות האם להידחות. עיקרי עמדתה היו אלה:

9

10 20.1. בכל הנוגע למסגרת החינוך של הקטינה פלונית אין מקום לשינוי. הטענות לפגיעה

11 בה היו במסגרת בלתי פורמלית על ידי ילדים שאינם בני כיתתה ואין

12 אינטראקציה שוטפת עמם, היה מקרה נקודתי ולא מתמשך טופל. כל התלונות

13 נבדקו מיד בזמן אמת. לקטינה טוב בבית הספר בו לומדת והיא משולבת בו

14 היטב.

15

16 20.2. האפו"ט לדין ערכה בדיקות שונות בקהילה ובקרב גורמים בקיבוץ ובמסגרת

17 החינוכית ונוכחה כי ברגע שהיא פונה לגורם מסוים והדבר נודע לאם היא מיד

18 דואגת לפנות אליו ולנסות להעביר באמצעותו מסרים. דוגמא בולטת הייתה

19 יועצת בית הספר שהאם עצמה טענה כי מעריכה אותה מאוד, אך מרגע שזו

20 העבירה דיווחים שאינם לרוחה של האם אודות הילדים, הפכה למוקצית כאשר

21 הילדים מונחים על ידי האם שלא לשתף עמה פעולה ולראות בה כמי שאינה

22 רוצה בטובתם.

23

24 20.3. הקטינים מדקלמים מסרים זהים כמנטרה אך כשמנסים לפרק את המסרים, אין

25 להם מענה ברור מדוע אביהם הוא פוגעני או מדוע לא מעוניינים לשהות עמו.

26

27 20.4. הסיבה לכך שלא פגשה קטינים סמוך לדיון ולהחלטה מושא הערעור היא

28 מהטעמים שפורטו בהחלטת בימ"ש קמא, כאשר בתחילת חודש יוני 2022

29 במסגרת ועדת תכנון טיפול הוחלט על ידי כל גורמי המקצוע, כי הילדים שרויים

30 בשבי פתולוגי ושמיעתם תעצים את המסרים שהם מבקשים להעביר ואת

31 תחושתם כי הם יכולים להשפיע על ההחלטה השיפוטית וכי הנכון הוא להרפות

32 מהם ולא לערובם בהליך באמצעות שמיעה כזו או אחרת, מה גם שרואיינו ונבדקו

33 על ידי הפסיכולוג.

34

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

20.5. נוכח מורכבות הסכסוך כפי שעלה מהכתובים והדחיפות בבירור עניין עיכוב הביצוע, מצאתי לנכון לקיים דיון דחוף ביום 8.9.22, במעמד הצדדים והאפוטי לדין. הדיון נפתח בניסיון להביא הצדדים להידברות אך הדבר לא הסתייע ולפיכך חזרו הצדדים על טענותיהם בדומה לנטען בכתבי הטענות. האפוטי לדין הוסיפה ותיארה את התנהלותה הבעייתית של האם ואת קשיי הילדים והצורך בהגנה על הילדים בין היתר מאימם.

7

8

דיון והכרעה:

21. לאחר עיון מעמיק ויסודי בכתבי הטענות, בהליכים בבית משפט קמא, בתסקירים, בחוות הדעת השונות, בפרוטוקולים ובהחלטות השונות, **באתי לכלל מסקנה כי דין בקשת רשות הערעור (ובקשת עיכוב הביצוע) להידחות.**

11

12

13

הילדים מצויים בניכור הורי פתולוגי:

14

15

16

17

החלק הזה הנו החלק החשוב בפסק דין וראוי שכל שופט משפחה יקראו היטב משום שהוא מבאר מהם האינדיקטורים החמורים לניכור הורי, מהן השלכותיו הקשות וכיצד יש לפעול.

22. ראשית, בית המשפט מתרשם, כי המקרה הנוכחי הוא מקרה מובהק שבו הקטינים כבר נפגעו ועלולים להמשיך ולהיפגע ולהינזק באופן רגשי, אישיותי, התפתחותי, נפשי ואולי אף פיסי כתוצאה מהסכסוך העצים שהם במרכזו וההחלטה שניתנה על ידי בית משפט קמא, לא זו בלבד שהיא נכונה, מוצדקת, מדויקת ומבוססת, וייתכן שאף מעט "מאוחרת". כבוד השופט זגורי ראה בכהונתו כשופט משפחה מקרים רבים של ניכור הורי,

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

והחשיבות באמירה שלו כאן כשופט מחוזי לבימ"ש קמא היא שעל בימ"ש לפעול מהר יותר, וחרף החשש לנקוט בעמדה ברורה יותר וחד משמעית מול הווצרות של ניכור פתולוגי. רוצה לומר, כי את הצעדים שהם אמנם דרמטיים בדבר הרחקת הילדים מהאם והעברתם לאב תוך קביעת הסדרי שהות תחת פיקוח, נראה שהיה נכון לנקוט ולשקול זה מכבר. זוהי אמירה חשובה מאוד. המדרון החלקלק של ניכור הורי אינו קשור אך ורק לניתוק קשר אלא לפגיעה ממשית של הילד מבחינה קוגניטיבית ורגשית. אגב דברים אלה, התנהלות האם לאחר מתן ההחלטה מושא הערעור, סירובה לשלוח הילדים ליום הראשון לפתיחת הלימודים ולאביהם, מלמדת עד כמה נדרש לנהוג באופן סמכותי, חד משמעי ותקיף כדי להגן על הילדים בנסיבות העגומות של מקרה זה (ולא בכדי ניתנה החלטה דרמטית יותר ביום 5/9/22 כאמור לעיל). כפי שכל העוסקים במלאכה יודעים היטב, ניכור

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 הורי לא נפתר באמירות 'אהבה', או בטיפול דינמי מרוחק מסמכות, זהו טיפול המחייב
2 התערבות תקיפה מול הורה פוגעני ותחת דיווח ופיקוח אינטנסיביים. שוועדו לייצר הגנה
3 על שלומם של ילדים.
4

5 23. כבר מדיווח העו"ס מיום 19/5/21 עלה כי מהפגישות עם הילדים עולה רושם ברור בדבר
6 פיצול שהילדים חיים בו, כאשר כל שמייצג האב פסול ואינו ראוי, האב אלים (הביאו
7 דוגמאות מתקופת המגורים בחו"ל) ואילו דמות האם היא דמות שכולה טובה, אינה
8 אלימה, אינה מתריסה והכל כאשר מנגד הושמעו קלטות בפני הצוות הטיפולי המתעדות
9 אלימות מילולית של האם כלפי האב, עלבונות מצדה, התרסות והטרדות בנוכחות
10 הילדים שמבקשים ממנה להפסיק והיא בשלה. זהו אפיון בולט בתיקי ניכור: ההורה
11 המנכר, שטוען בדרך כלל שההורה האחר הנו אלים, מתגלה בדרך כלל כהורה הפוגעני,
12 שלעיתים קרובות משמיע הכפשות והשמצות על ההורה האחר בנוכחות הילדים ומגלה
13 אלימות פסיכולוגית. הצוות המטפל רושם לבית קמא מפורשות כבר לפני שנה וארבעה
14 חודשים כי :

15 "נראה כי במשפחה זו ישנם ילדים שנתונים לקונפליקט מתמשך בין
16 הוריהם ולהסתה של האם כלפי האב ויצירת מצב בו הוא מתואר באופן
17 שלילי כולל הפעלת לחץ על הילדים להתנגד לו...שלומם הנפשי של
18 הילדים נפגע. הדבר ניכר בפגישה עמהם ובשיח עם אנשי החינוך הפורמלי
19 והבלתי פורמלי בקיבוץ במהלך האינטייק... הילדים נתונים להשפעה
20 פסיכולוגית ורגשית שמופעלת עליהם מצדה והתחושה היא שהינם חסרי
21 ישע לפרקים, חוששים להמרות את פיה, תודעתם מתומרנת. ואינה
22 מאפשרת חשיבה עצמאית לא פעם. זהו נזק רגשי שקורה עכשיו וימשך
23 לטווח הארוך אם לא יקרה שינוי...רמת הדחק שנראה כי הם חווים לאור
24 הקונפליקט העצים והמתמשך אינה נסבלת ואף פוגעת בתפקודם הרגשי
25 והנפשי. יש לעצור את אופן התנהלותה של האם...."
26

27
28 24. שנית, מקרה זה משלב מספר יסודות, נסיבות, נתונים ופרטים המבססים חשש כבד כי
29 מדובר בדינמיקה שהובילה לניכור הורי פתולוגי מצד האם; האם טוענת כי האב חסר
30 יכולות הוריות והוא פוגעני ואלים כלפי הילדים; סיפורי הילדים כי האב פוגעני, נראים
31 מושאלים ומדוקלמים (לפי דברי האפוטי' לדין וגורמי הטיפול); האם משפיעה על
32 התפתחות השנאה של הילדים כלפי האב באמצעות גורמים מודעים, מודעים למחצה או
33 לא מודעים (די במבט של האם המעביר את המסר, שפת הגוף חזקה מהמסר המילולי),
34 התייחסות הילדים לאב (והתייחסות האם) נעדרים אמביוולנטיות. האב כולו רע, האם

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 כולה טוב, הניכור מתרחב וגם הבת מנישואין קודמים של האם אותה גידל האב אינה
2 בקשר עמו ללא כל הצדקה (ראו פסקי הדין שהתייחסו למאפיינים אלה כמבססים הליך
3 ניכור הורי (עמ"ש (מחוזי-ת"א) 60592-03-15 ק.ל. נ' י.פ. (נבו, 8.5.16); רע"א 3009/92
4 פלונית נ' פלוני, פ"ד נו(4) 872 וראו גם פסק דיני בתמ"ש (נצי) 5075-04-15 פלוני נ'
5 פלונית (נבו, 23/5/2018) וכן בר-און, מזא"ה "ניכור הורי-סקירת ספרות", משרד
6 העבודה והרווחה, (דצמבר 2019) בעמ' 9 וראו האסמכתאות (שם). השופט סוקר את
7 הפרמטרים שחשוב שכולנו נדע: תפיסת עולם חצויה, שנאת הורה שאינה מבוססת ומוצדקת
8 אירועים, חוסר אמביוולנציה, הורה שמתדלק את החשיבה העוינת והמומצאת של הילד,
9 ומנמק זאת בספרות.
- 10
- 11 25. אמנם כן, בימ"ש קמא נהג משנה זהירות בקביעותו ופירט חלק מהמאפיינים לעיל
12 בהחלטתו ללא שיום של התופעה או הדינמיקה, אך זאת יש לומר רק לזכותו על כך
13 שדעתו ללא ננעלה, הוא לא נשבה בשום שלב בקונספציה כלשהי, שמר על פתיחות
14 מחשבתית ופעל בשיקול וביישוב הדעת לאורך ההליך כולו תוך שמאפשר לאם ולבאי
15 כוחה להשמיע כל טענותיהם ומברר אותן לגופן ומודע לכך שהוא טרם בירר הטענות כולן
16 עד תם. אלא שהאמת צריכה להיאמר, נראה כי מדובר במקרה מובהק של ניכור הורי
17 פתולוגי. השופט זגורי אומר מה שהרווחה פחדה להגיד. חבל. מערכות המקצוע נדרשות
18 לפתח אומץ ולא לחשוש מלנקוט במושג באופן מפורש: ניכור הורי ושליטה פסיכולוגית של
19 הורים בילדיהם עד כדי פגיעה ממשית. ישנם מקרים בהם פגיעה פסיכולוגית אינה פחותה
20 מסוגי פגיעות אחרות וילד אינו צריך רק 'להצטייד' בסימנים כחולים כדי שיבינו כי הוא
21 נפגע יום יום מיחסים הרסניים וממוטיבציות של ההורה שלו כנגד ההורה האחר. לטעמי,
22 דווקא השיום והסיווג הנכון של התופעה במקרה זה כבר בשלבים מוקדמים יכול להצדיק
23 נקיטת הליך דרמטי כגון העברת הילדים אל האב והפסקת קשר עם האם. צודק השופט.
24 אומר לכל אנשי המקצוע לא לעשות שימוש 'במכבסת מילים' שלא מבינים ממנה דבר. ברגע
25 שישנו זיהוי של ניכור הורי הרי שניתן וחשוב להפעיל פרקטיקה פסיכו משפטית שהנה
26 מיוחדת לטיפול והתערבות במצב חרומי זה. זוהי לא 'עוד' התערבות, אלא התערבות הרואה
27 את הילד כקטין בסיכון ותחת מצב משברי דחוף !!
- 28
- 29 26. שלישית, הטיפול במקרים כה מורכבים וחמורים של ניכור הורי, כאשר לאחד ההורים
30 הפרעת אישיות והסימפטומים בקרב הילדים כה חמורים מצריכים דרכי פעולה שהן
31 לעתים קיצוניות אך הן בחזקת המוצא האחרון שאין בלתו והוא נועד כדי להגן על
32 הילדים. אם גורמי המקצוע סבורים שהאם מתעללת רגשית בילדים, הרי הרחקת הילדים

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 מהאם הינו בבחינת צעד המגן עליהם מהמשך ההתעללות. לא מותירים שובי בשבי פוגעני
2 ומתעלל. מילים כדורבנות!!!! לא משאירים ילד שחוה פגיעה מינית, פיסית או נפשית אצל
3 הורה פוגעני. זוהי השוואה קריטית וחשובה משום שרוב אנשי המקצוע מתייחסים בסלחנות
4 רבה מדי למצבים של ניכור, אולם אם היו מסתכלים על כך כי ההשלכות של ניכור אינן
5 פחותות מפגיעה מינית או פיסית, יתכן והיו פועלים בצורה מהירה מיידיית ותכופה יותר.
6 הצלת הילד יכולה להתאפשר רק באמצעות הוצאתו מהמקום הפוגעני. בדבריו, זגורי קורא
7 למערכת חוק נוער בארץ להפעיל חשיבה מחדשת ולפעול למען שילובה של האלימות
8 הפסיכולוגית תחת הקריטריונים של קטינים בסיכון. כיום ילדים חשופים לאלימות אינם
9 מוגנים בחוק אלא רק ילדים שנפגעים פיסית או מינית. קיימת כאן הזמנה (רבת שנים,
10 אגב) לפעול ברצינות רבה יותר למען ילדים שאינם נפגעים בגופם אלא ברוחם, בנפשם.
11 הוא הדין כאשר ילד חווה התעללות פסיכולוגית קשה. השבת הקשר על כנו עם ההורה
12 הפוגעני יכולה להתאפשר רק לאחר שנוכחים גורמי הטיפול ובתי המשפט כי
13 הסימפטומים בקרב הילדים וההורה המנכר פוחתים, כי ההורה הפוגעני (במקרה זה,
14 האם) מטופל וכי הטיפול אפקטיבי וגם אז נעשה הדבר תחת פיקוח ובאופן מדורג. חבל
15 שכה מעט שופטי משפחה מבינים זאת ופועלים בהתאם לכך. ברוב המצבים המערכת
16 מאוד חלשה ומותירה את הילד עם הורה מנכר וחוששת להתעמת עמו ועם באי כוחו. ברור
17 הוא כי הורה מנכר ובאי כוחו ינטו לערער על השופט, לפסול אותו, להלין עליו ולבקש
18 להחליפו, זוהי הטקטיקה שעושים גם להורה האחר או למטפל שבתיק כדי להתיש ולבסס
19 עמדה של בעלות ודומננטיות. כל שופט ואיש מקצוע שעוסקים בניכור חייב לדעת זאת ולא
20 לחשוש מכך. זוהי התקפה, והתנגדות צפויות כחלק מטקטיקת הניכור. זהו מצב הדברים
21 בעקבות ההחלטה העדכנית של בית משפט קמא מיום 5/9/22. זה מצב לא פשוט וכואב
22 עבור הילדים שקשורים מאוד לאמם ורוצים אותם. אך האם נותר ילדים שחווים
23 אלימות פיזית עם ההורה המכה? ומה לגבי הורים שפגעו מינית בילדיהם? התשובה
24 ברורה, רק כיוון שההתעללות הרגשית והפסיכולוגית מוקשית יותר לזיהוי (על ידי מי
25 שאינו גורם מקצועי), ננקטת משנה זהירות. כתיבה נהדרת של השופט. מצטט את קרוק
26 שכותב רבות על החלק המתעלל שנמצא בניכור הורי שאנשי מקצוע נוטים להתעלם ממנו כי
27 אינו 'משאיר סימנים'. קרוק גם מדבר על כך שההתעללות היא גם כלפי ההורה המנוכר
28 ושהעדר התערבות הרי שניתנת הרשאה חברתית לפגיעה לא רק בקטינים אלא גם בהורים
29 שילדיהם נגזלים מהם בחסות ניכור הורי אך מקום שנקבע כי זו קיימת, קמה גם קמה
30 העילה לפעול בהתאם (ראו בסקירת הספרות לעיל בעמ' 24 ואילך וכן ראו:
31 Kruk, Edward (2018) Parental Alienation as a Form of Emotional Child Abuse: Current State
32 of Knowledge and Future Directions for Research. *Family Science Review*, 22(4) 141-164.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1

2

סוגיית אי שמיעת הילדים סמוך למתן ההחלטה:

3

4 27. בכל הנוגע לאי שמיעת הילדים על ידי בימ"ש קמא או האפו"ט לדין או יחידת הסיוע

5 בטרם מתן ההחלטה מושא הערעור, לא מצאתי כל פגם בהחלטת בית משפט קמא או

6 בנימוקיו המושכלים והם נראים לא רק נכונים אלא גם מתיישבים עם טובת הילדים ועם

7 דרך הטיפול הנכונה במקרה זה. הנה דוגמה מדוע כה חשוב ששופט משפחה מנוסה יישב

8 במחוזי. זוהי הבנה שקיימת רק למי ששמע וראה במו עיניו מאות ילדים מנוכרים שמדקלמים

9 את דברי הוריהם המנכר ושאינ בהם אותנטיות וחשיבה עצמאית והשמעתם הנה ככלי המכוון

10 להגברת השנאה כלפי ההורה הצעד שמבקשת האם הוא צעד קלאסי שבו נוקטים הורים

11 מנוכרים השופט מזהה זאת היטב. ההורה המנכר שיודע שילדיו יעשו הכל כדי להביע

12 הזדהות עם עמדתו, מציג עצמו כמי שכלל לא אחראי על החלטותיהם של הילדים

13 ובחירתם. הוא יאמר לגורמי הטיפול ולבית המשפט: "שאלו את הילד", "יתנו לילדים

14 לבחור", "ישתילד יחליט". וזהו בדיוק שהצעד שיש להימנע ממנו במקרים אלה שבהם

15 ההתנהגות ההורית של האם היא פתוגנית. בד"כ המוטיבציה של ההורה המנכר היא

16 שבימ"ש ישמע את ילדו כדי לתת במה לשנאת ההורה האחר שהנה לגיטימית. טוב שכבוד

17 השופט לא הסכימה מלכתחילה לתהליך זה. כל נושא השמעת קולו של הילד צריך לעבור

18 רפורמה שכן על מזבח השמעת קול הילד, ילדים זוכים להיות במגע יותר ויותר עם

19 שנה, ותוקפנות, שמזיקה להם באופן ניכר על שום הפומביות שבה.

20

21 28. העוסקים בניכור הורי מתייחסים להשמעת קולו של הילד וקובעים כי אל רק שתהליך זה

22 עלול לבטא תלונות שווא של ההורה המנכר כלפי ההורה האחר באמצעות הילד, אלא אף

23 להעצים את התחושה הגרנדיוזית של הילד שמחליט וקובע את גורלו, נהדר! ראייה

24 מפוכחת וחכמה. מצד אחד וליתן תיקוף לחוויות שווא והשתלת זכרונות (בר-און, מזא"ה

25 "ניכור הורי-סקירת ספרות", משרד העבודה והרווחה, (דצמבר 2019) בעמ' 58 וראו

26 האסמכתאות שם). השמעת קולו של הילד מחייבת במקרים מסוג זה הבנה ובחינה של

27 המערכת המשפחתית ולא כזו המצטמצמת באופן פשטני וחד ממדי רק לרצונו של הילד

28 המנוכר. מדובר באתגר קשה ומורכב לכל איש מקצוע (ראו שם). מעולה.

29

30 29. בנסיבות המקרה שלפניי, היה זה האב שהשיב בכנות לשאלות בימ"ש זה לעניין רצון

31 הילדים לפגוש באמם ותחושתם הקשה והמבולבלת בעקבות ההחלטה כי המפגשים יהיו

32 עם האם תחת פיקוח (עמ' 12 לפרוטוקול). גם אם הייתי מניח ששמיעת הילדים הייתה

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מביאה לכך שהיו אומרים שרוצים לשהות עם אמם, האם מדובר בקולם האוטנטי,
2 ברצונם האמיתי? או שמא מדובר בקול שהוא ביטוי ל"עצמי כוזב", או ביטוי למה
3 שהילדים סבורים שאמם מצפה שיאמרו? הדבר משול לילדים החיים בתוך כתות האומרים
4 שהם רוצים לקבץ נדבות מהבוקר עד הלילה ולא ללכת ללמוד כי מנהיג הכת אמר להם כך,
5 והם מציגים עשרות צידוקים שונים לכך, האם נקבל זאת כחברה? האם נקבל מצב של ילד
6 הנתון בשבי פסיכולוגי? השופט אומר לא, **וחשוב שכל בימ"ש יאמץ ראייה זו!** והאם הדבר
7 אמור היה להשפיע או לשנות את ההחלטה השיפוטית, ברור שלא. גם ילדים שחוו פגיעות
8 מיניות פיסיות או מיניות עשויים להכחיש כי הם במחיצת הורה פוגעני ויבקשו לשהות
9 עמו. האם בשל רצון זה יותיר אותם בית המשפט בסביבה פוגענית? שמיעת הילדים כבר
10 התקיימה בהליך על ידי אפוטי לדין וגורמים נוספים. ייתכן והיא צריכה להתבצע גם
11 בהמשך ההליך אך לא בשלב זה.
- 12
- 13 30. בנוסף ועל כל הביקורת שיש לאם על המומחה מטעם בית השפט בתחום הפסיכולוגיה,
14 זוהי טקטיקה ידועה להשמיץ את המומחה שתיאר שיש ניכור, כך עושים גם להורה
15 האחר, למורה בבי"ס שמצדד בחשיבות של ההורה בחיי הילד, לגנות שמעזה להעביר
16 מידע על הילד להורה המנוכר, לעו"סית שממליצה על חידוש קשר וכיו"ב לא ניתן
17 להכחיש כי הילדים רואיניו על ידו, עבור סטטים פסיכו-דיגאנוסטיים והיו תחת תצפית
18 על אינטראקציה – משמע הילדים כן נשמעו לאחרונה. די לנו במה שאומרים הילדים
19 לפסיכולוג (והאם לא טענה שהילדים לא אמרו זאת) כדי להבין מדוע שמיעת קולם בשלב
20 זה לא אמורה להתקיים ואף אם כן, לא אמורה להשפיע על התוצאה וכך נכתב:
- 21
22 "היו שאלות בקשר להוריהם וכן היו תשובות לגבי האב אך (כ שהשאלה
23 הייתה מופנית לדמות האם, התשובות שקיבלתי מכל אחד/ת בנפרד היו:
24 "אסור לדבר על זה, אמא אומרת שזה יכול להיות לא טוב לה, אז אמרה
25 לנו שתשאל אותה" וגם באינטראקציה ביניהם בזמן התצפיות השונות
26 היה התנהגות פחות משוחררת וטבעית מצד הילדים, בעיקר בעופרי, לצד
27 האינטראקציה עם האבא שכן היו רגועים, משוחררים, רבו, שחקו והתנהגו
28 כפי שמצופה מהם" (עמ' 34 לחוות הדעת של המומחה).
- 29
- 30 31. הצדקות נוספות שלא לקיים שמיעת ילדים נוספת בשלב זה הובאו גם על ידי האפוטי לדין
31 האוספת מידע מהקהילה ובפרט מגורמי החינוך באופן יומיומי ובהקשר זה דיווחים
32 חסויים שהוגשו ועיינתי בהם המדברים בעד עצמם. יש להדגיש בהקשר זה כי למרות
33 שהילדים בליבת הסכסוך בין ההורים הם אינם מצויים בטיפול ואחת ההחלטות של
34 האפוטי לדין וגורמי הטיפול בדחיית מועד שמיעת קולם נבעה מכך שאינם מטופלים

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 למרות שהם בהזנחה ותחת נזק רגשי מתמשך. לא תווכה להם המורכבות המשפחתית,
2 הם אף לא מודעים לכך שאחותם הגדולה אינה בתם של אביהם ומבחינה ביולוגית היא
3 אחותם למחצה וככל הנראה הם מקבלים מסרים כנגד גורמי הטיפול מהאם שגורמים
4 לכך שהיא תדבר מגרונם ולא מדובר בקול האותנטי של הילדים (הודעה חסויה של
5 האפוטי' לדין מיום 29/8/22). **עצוב מאוד. הילדים לא מטופלים. פעמים רבות ההורה המנכר**
6 **לא רוצה שהילדים יטופלו כדי לשמר את הפיצול ולהחיות אותו מחדש בכל פעם. שהילדים**
7 **לא יקשרו לאף אדם אחר שעלול להצביע על האופציה שיש שם הורה (במקרה זה האב)**
8 **שממתין לילד ואוהב אותו.**

9

10 32. הנקודה המרכזית לעניין אי שמיעת קולם של הילדים היא, **שלא מדובר בשמיעת קולם**
11 **האותנטי. מדובר בשמיעת קולה של האם באמצעות הילדים. לשמיעה שכזו אין כל**
12 **אפקטיביות. לעתים נחוץ עבור הילדים "לשחרר" את המסרים שהם מחזיקים בקרבם**
13 **כדי שיחושו שפעלו "כמצופה" מהם על ידי האם. אך במקרה זה הם נשמעו כבר על ידי כל**
14 **כך הרבה גורמים שאין ולא היה כל צורך לעשות כן שוב לפני הדיון וההחלטה מושא**
15 **הבקשה. הדבר אף מזיק יותר מאשר מועיל. כל האמור נאמר כתוספת מעבר לנדרש**
16 **ולנימוקים של בימ"ש קמא שהם מבוססים וראויים. מצוין.**

17

18 33. חשוב לומר, אין מדובר בפסילת קולם ודעתם של הילדים. יש בכך משום הבנה של העיתוי
19 הנכון והדרך שבה אמורה שמיעת הילדים להתבצע בשים לב למורכבות, למצוקה ולריבוי
20 הגורמים שכבר שמעו את הילדים. יש להניח כי בית המשפט המברר את הסכסוך
21 והאפוטי' לדין ישמעו את הילדים במהלך ההליך ככל שיעלה צורך וייתכן שאף בקרוב
22 מאוד, אך לשם מתן הסעד הזמני לא שוכנעתי כלל כי היה צורך בשמיעת הילדים (ראו
23 והשוו גם ר. שוז "זכות הילד להשתתפות: בין תיאוריה לבין הלכה למעשה בבית המשפט
24 לענייני משפחה" **משפחה במשפט ב' התשס"ט, 207 בעמ' 230-235. אמירה חשובה**
25 **ביותר. לא מדובר בהחלטה גורפת שאין לשמוע קולם של ילדים מנוכרים אלא בהפקת**
26 **חשיבה ומתן שימת לב לשיקולי הדעת.**

27

28

29

30

31 **הטענות כנגד חוות הדעת של הפסיכולוגי אינן מהוות בסיס לבקשת רשות הערעור:**

32

33 34. לעניין פסלות חוות דעת המומחה בתחום הפסיכולוגיה, עניין זה מצוי בבירור בפני בית
34 משפט קמא. עם זאת, יש להזכיר כי הייתה זו האם שבחרה במכון "תכלת" לשמש

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 כמומחה מטעם בית המשפט (האב התנגד) ועוד יש לציין כי אין בטעמי ובטענות פסלות
2 חוות הדעת ולו טענה אחת כנגד הממצאים עצמם, הניתוח המקצועי והמסקנות של
3 המומחה. יש לאפשר לבית משפט קמא להמשיך בבירור עניין זה ומידת התערבות בית
4 משפט שלערעור בעניין דיוני שכזה עוד בטרם החל בימ"ש קמא לבררו הינה בצמצום
5 שבצמצום.
6
7 35. ועוד יש להדגיש ולציין : בית משפט קמא נהג בזהירות רבה ביותר תוך שהוא מודע לכל
8 טענות האם כנגד חוות הדעת הפסיכולוגית והנמקתו של בית המשפט קמא אינה נסמכת
9 על חוות הדעת הפסיכולוגית אלא על הממצאים האחרים שהיו בפניו ולכן לא היה כל
10 מקום לבקשת רשות הערעור בהקשר זה (ראו סעיף 14 להחלטת בימ"ש קמא).
11
12 **ביסוס מסוכנות האם לילדים כהצדקה להעברתם לאחריות בלעדית של האב לאלתר:**
13
14 36. עד לכאן ראינו כיצד טענות האם כנגד חוות הדעת הפסיכו-דיאגנוסטית ואי שמיעת
15 הילדים, אינן מוצדקות מחד גיסא ואינן יכולות להצדיק קבלת בקשת רשות הערעור
16 מאידך גיסא. אבקש לייחס מספר מילים כעת למסוכנות האם כלפי הילדים כפי שעלתה
17 מהחומרים האחרים שבפני בימ"ש קמא.
18
19 37. ראשית וכאמור, המסוכנות לפגיעה ולנזק רגשי קשה בקרב הילדים עלתה כבר מדיווחי
20 גורמי הטיפול בקהילה (עו"ס) וראו הציטוטים לעיל מחוות דעתה. גורמי הטיפול קיבלו
21 אישוש למסוכנות הנשקפת מהתנהלות ומהפרעות האישיות של האם בדמות חוות דעת
22 פסיכיאטרית.
23
24 38. האם עצמה אינה חולקת על ממצאי הפסיכיאטר שמונה מטעם בית המשפט לבחון את
25 מסוכנותה כלפי הילדים. **ומה קובע אותו פסיכיאטר?**
26
27 38.1. האם הייתה מטופלת טיפולים נפשיים ואף מאושפזת אצל מספר מרפאות
28 ופסיכיאטרים בארץ ובחו"ל אך היא אינה מסוגלת להתמיד בטיפול.
29 38.2. האם אובחנה בעבר כסובלת מהפרעות אכילה, דכאון מגזירי, דיסתימה (דכאון
30 כרוני ממושך), הפרעות קשב וריכוז והפרעת אישיות כאשר ביחס למונח זה
31 הכוונה היא לדפוסי התנהגות של האם שהינם בעייתיים מבחינת התפקוד או
32 מבחינת היחסים עם הסביבה והם אינם ברי שינוי אלא בשוליהם (עמ' 11 לחוות
33 הדעת).

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 38.3. לאם יש קושי להיקשר למטפלים והדבר מצביע על בעיות מוקדמות יותר של
2 התפתחות האישיות ועל קושי ממשי של יחסי אובייקט שבינה לדמויות אנושיות
3 כלשהן תוך מרכיב של חשדנות וחוסר אמון כקו מלווה לאי המסוגלות לתקשר
4 (עמ' 9 פסקה 3 לחוות הדעת של הפסיכיאטר).
- 5 38.4. מתקיים בה עולם פנימי מסוכסך ולא מגובש המייצר עיוותים וסילופים של קשר
6 עם הסביבות השונות עמם באה במגע, לרבות דורשי טובתה ומטפלים (ראו שם
7 פסקה 5).
- 8 38.5. המבנה הנפשי ואישיותי עם פראגמנטאציה אי גיבוש של המבנה האישיותי
9 והיכולת של תיווך העולם הפנימי עם מציאות מורכבת (כגון הסכסוך העצים)
10 וראו בעמ' 10 לחוות הדעת.
- 11 38.6. קיימים אצלה קשיים ניכרים בתובנה ולכך מתווספים קווים של חשדנות וחוסר
12 אמון שמביאים לעיוות וסילוף היחסים עם גורמים סביבתיים ואף של מטפלים
13 כמו בית המשפט ו/או מי מטעמו (עמ' 11 פסקה ראשונה).
- 14 38.7. התיאור בדו"חות הפסיכולוגיים של המומחה תואם את התרשמות הפסיכיאטר
15 (עמ' 12 פסקה שנייה).
- 16 38.8. בסיכום חוות הדעת נרשם כי הפרעת האישיות של האם, הינה הפרעה נתונה,
17 בלתי ניתנת לשינוי אלא אולי בשוליה ולא במהותה ומבטאת דפוסים והפרעות
18 קבועות שבאמצעותן מתמודדת האם עם התלאות בחייה לרבות הפרעות חשיבה.
19 לאור עוצמת ועומק הפסיכופתולוגיה של האם צופה המומחה כי האם נמצאת
20 בסיכון להתפתחות הפרעות נפשיות קשות ועמוקות עוד יותר כגון דכאון קשה
21 ואף הגעה למצבים פסיכוטיים! (עמ' 14 לחוות הדעת). **תמונה קשה ועצובה ביותר.**
- 22
- 23 39. מקובלת עלי לפיכך עמדת ב"כ האב, כי חיבור של כל המידע וההתרשמות מהתנהלות
24 האם, ממצב הילדים, מחוות הדעת מעלה כי היא אכן מהווה סיכון רגשי ונפשי ואולי
25 יותר מכך עבור הילדים. העובדה כי יש חשש להתנהגות אימפולסיבית מצדה (ראו אי
26 ביצוע החלטת בית המשפט ואי שליחת הילדים ליום הראשון ללימודים) מחזקת החשש
27 מפני מעשים ומחדלים חד צדדיים של האם שישכנו שלום הילדים, ילדים שממילא
28 מצויים בסיכון רגשי מתמשך מזה תקופה ארוכה. הפסיכופתולוגיה העמוקה של האם
29 (לפי קביעת מומחה שדבריו מקובלים עליה לפי טענות ב"כ בפניי) עלולה להימצא
30 כמאפיין מובהק של דינמיקת הניכור ההורי הקיצונית שננקטת על ידה. שכן על פי
31 המחקר אנשים עם הפרעת אישיות גבולית נכשלים ביכולת לגלות אמביוולנטיות כלפי
32 אובייקט אהוב. הם לא מסוגלים להיות כועסים על האדם שאותו הם אוהבים, ללא שהם

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 הורסים את אותה. מבנה זה בדיוק נוכח באופן מובהק בניכור ההורי בדרגתו החמורה.
2 ילדים לא מסוגלים לשאת אמביוולנטיות חריפה, והם מועדים לבחור בין ההורים. הדבר
3 עשוי לגרום להתפתחות הגנות אגו בילד שאותן מכנים כחיצוי או פיצול (Splitting).
4 אנשים עם הפרעות אישיות גבולית וילדים מנוכרים חולקים את אותם מאפיינים קשורי
5 אובייקט כלפי אובייקטים אהובים. מנגנוני ההגנה הפסיכולוגיים הינם השלכה, הכחשה,
6 דיסוציאציה או פיצול. ראו בהקשר זה:

7 Corradi, R. B. (2013). Ambivalence: Its development, mastery, and role in
8 psychopathology. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 77, 41

9 Jaffe, A. M., Thakkar, M. J., & Piron, P. (2017). Denial of ambivalence as a hallmark of
10 parental alienation. *Cogent psychology*, 4(1).

11 תאור פסיכולוגי חשוב ביותר. ילדים להורים הסובלים מהפרעות אישיות עלולים לסבול עד
12 מאוד מכך במצבי קצה. כאן ניתן לראות כי האם השפיעה על הילדים וגרמה להם על ידי
13 שליטה פסיכולוגית לפתח את אותם הדפוסים כמו שלה, ראיית עולם שחור לבן, מחיקת
14 דמות האב וחוסר אמביוולנציה טבעי כלפיו.

15

16 **אין מקום להתערב בהחלטה בדבר אי שינוי המסגרת החינוכית:**

17

18 40. גם הטענות כנגד שינוי מסגרת חינוכית חסרות בסיס ולא היה מקום להורות על כך. אני
19 רואה בטיעון של האם ובא כוחה כי יש לשנות מסגרת חינוכית של הקטינה בטענה כי
20 סגה אלימות, בעוד שמדובר במקרה שקרה בחינוך הבלתי פורמלי מצד ילדים שאינם בני
21 כיתה משום חוסר תם לב וניסיון להטעיית בית המשפט. ביחס לבן האמצעי אין סיבה
22 מדוע יעבור למסגרת חינוכית אחרת כאשר הוא למד עם אותם חברים ותלמידים כל
23 השנים. שינויים וזעזועים הינם מהלכים קשים עבור הילדים, קל וחומר עבור הילדים
24 במקרה זה שעוברים בימים אלה שינויים לא מעטים בדמות הפסקת הקשר עם האם
25 ומעבר למגורים קבועים אצל האב. אין צורך ואין הצדקה לשינוי נוסף בשלב זה.

26

27 **ההיזון החוזר והגיבוי השיפוטי לערכאה מבררת ולגורמי טיפול:**

28

29 41. פתחתי הדיון בבקשה במעמד הצדדים בקריאה לאם לחדול מהמשך הסכסוך ולהתמסר
30 לטיפול שהיא כה זקוקה לו. הפנייה לא נשאה פרי. האם מבקשת אך הכרעה שיפוטית.
31 עיון ובחינה של התנהלות האם מול כל גורמי הטיפול השונים, מול בימ"ש קמא, החלפת
32 4-5 עורכי דין במהלך הדרך, הסתרת עברה הרפואי, האשמת כל הגורמים המטפלים
33 בילדים ואת האפוטי לדין – כל אלה חושפים קצה קרחון של הקושי של כל המערכות,

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

1 הגורמים והמטפלים לטפל במשפחה בכלל ובילדים ובאם בפרט. בהקשר זה, נראה כי רק
2 התנהלות סמכותית, לעתים תקיפה וברורה, יהיה בה כדי לאפשר טיפול והצלחה מול
3 סכסוך עצים ומול בעלי דין הסובלים מהפרעות אישיות קשות שאינם ברי טיפול. בית
4 משפט קמא פעל לפי המלצות גורמי הטיפול ונדרש להמתין לחוות דעת מומחים וכשאלה
5 הוגשו יחד עם החמרה בהתנהלות ההורית של האם בסכסוך, לא היה מנוס מהיענות
6 ולמתן החלטה בהתאם להמלצות (ואף כאן ניתן היה לקבל החלטות דרמטיות יותר של
7 הפסקת קשר לאלתר בין הילדים לבין האם ולא הפסקה הדרגתית כפי שהוחלט). דחיית
8 בקשת רשות הערעור ובקשת עיכוב הביצוע יש בהן גם משום מסר בדבר העמידה האיתנה
9 של בתי המשפט לענייני משפחה כנגד בעלי דין שאינם ממלאים אחר החלטות שיפוטיות,
10 החלטות והמלצות טיפוליות וממשיכים לפגוע בעצמם ובילדיהם מבלי להבחין בנזקים
11 בנגרמים. אמירה חשובה ביותר. בהקבלה, ניתן לראות כי כבוד השופט ארז שני אשר
12 מתמחה בניכור הורי מתייחס להורים מסוג זה כהורים פורעי חוק כלפי ילדיהם וכלפי
13 החברה.

14

15 42. יש ומוגשים ערעורים או בקשות ערעור מוצדקות במהלך ניהול תיקי משפחה מורכבים
16 ובתי משפט שלערוור אכן מתערבים, היכן ומתי שנדרש ודוגמאות יש למכביר. ברם,
17 המקרה הנוכחי אינו כזה. במקרה זה, לא הייתה כל הצדקה להגשת בקשת רשות הערעור
18 ואין ספק כי התנהלותה הדיונית של האם זהה להתנהלות היומיומית בגדרה היא רואה
19 במערכת המשפט ובגורמי הטיפול, גורמים שיש להיאבק בהם ולא לשתף עמם פעולה.
20 ההיזון החוזר במשולש של בית משפט לענייני משפחה – בית משפט לערעור – הצדדים,
21 נדרש כי מקום שאין כל מקום להתערבות בהחלטה השיפוטית של הערכאה המבררת,
22 יינתן גיבוי חד משמעי להחלטתה ולסמכותה. הדבר הוא קריטי בייחוד במקרים של
23 סכסוך בעצימות גבוהה כאשר יש צד המבקש לערער את סמכותו של בית המשפט בדיוק
24 כך, לא לשתף פעולה עם החלטותיו הטיפוליות והאחרות וזאת בין השאר באי ציות
25 להחלטותיו והמלצותיו וכן בהגשת בקשות רשות ערעור, החלטות פסלות, תלונות לנציב
26 תלונות על השופטים וכיו"ב אמצעים בהחלט. כל שופט משפחה שנדרש לטפל במשפחות
27 בקונפליקט עצים חווה תופעות דומות. ההיזון החוזר במקרים אלה בהם אין כל עילה
28 להתערבות ערכאת הערעור הוא לא רק בדמות דחיית בקשת רשות ערעור או ערעור אלא
29 גם אמירה ברורה וחד משמעית לעניין צדקת ההתנהלות של הערכאה המבררת ובצד זאת
30 גם פסיקת הוצאות משפט ראויות.

31

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 22-09-4409 האם נ' האב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 43. כפועל יוצא מכל אלה, אני דוחה בקשת עיכוב הביצוע, בקשת רשות הערעור ומחייב האם
2 לשלם לאב הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך 15,000 ₪. **יפה!!** הפיקדון ישמש עבור
3 חלק מתשלום ההוצאות ויועבר לאב באמצעות בא כוחו.
4
5 ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים.
6 ניתן היום, לאחר צאת השבת, י"ד אלול תשפ"ב, 1010 ספטמבר 2022, בהעדר הצדדים.
7

אסף זגורי, שופט

8
9
10